

УДК 005.934

А.С. Полянська

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Івано-Франківськ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Кризові явища, які відбуваються в економіці країни мають визначальний вплив на діяльність вітчизняних підприємств. Це вимагає особливої уваги до вивчення питання економічної безпеки підприємства, яка забезпечує такий його стан, що дозволяє зберігати стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз і здатний задовольнити потреби підприємства із

врахуванням інтересів окремої людини, суспільства, держави. Зокрема, актуальним є питання вибору технологій управління на основі поєднання послідовних, взаємозв'язаних організаційних, інформаційних, розрахунково-обчислювальних та інших операцій і процедур у процесі здійснення управлінських функцій [1, с. 627]. Впровадження сучасних техно-

логії управління економічною безпекою дозволить вирішувати такі завдання: здійснювати моніторинг, прогнозування, своєчасне виявлення й усунення загроз безпеці підприємств; оперативно виявляти причини і умови, що сприяють нанесенню фінансового й матеріального збитку, порушенню нормального функціонування й розвитку; сприятиме формуванню механізму та умов оперативного реагування на загрозу безпеці й прояву негативних тенденцій у функціонуванні суб'єктів господарювання; забезпечуватиме обґрунтування та формування організаційної системи комплексного забезпечення безпеки суб'єктів господарювання; сприятиме ефективному усуненню загроз персоналу й посягань на ресурси підприємств при застосуванні правових, організаційних та інженерно – технічних заходів і засобів досягнення необхідного рівня безпеки; створюватиме ефективні механізми взаємодії державних структур з суб'єктами господарювання в питаннях безпеки; сприятиме створенню системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації персоналу суб'єктів безпеки підприємництва, а також вивченню та впровадженню позитивного досвіду в сфері корпоративної безпеки, набутого в країнах ближнього й далекого зарубіжжя [2].

Економічна безпека визначає такий стан ресурсів та підприємницьких можливостей, при якому гарантується найбільш ефективно їх використання для стабільного функціонування та динамічного розвитку [3, с. 324]. Управління економічною безпекою підприємства вимагає використання системного підходу та врахування багатовекторності системи безпеки підприємства, яка виступає як одна з основних функцій їх розвитку і має такі складові: організаційна безпека; управлінська безпека; інформаційна безпека; економічна безпека; соціально-психологічна безпека; безпека інвестиційної діяльності; безпека зовнішньоекономічної діяльності; безпека інноваційної діяльності; політико-правова безпека; енергетична безпека; екологічна безпека тощо. Широкий спектр елементів, що визначають та впливають на економічну безпеку підприємства ускладнює процес управління даним напрямком роботи і вимагає відповідних заходів, що стосуються готовності і спроможності підприємства використовувати наявний у нього потенціал для забезпечення управління економічною безпекою. Тут слід відмітити два підходи на шляху до вирішення даного завдання: *insourcing* і *outsourcing*.

Перший (*insourcing*) орієнтує суб'єктів господарювання на використання внутрішніх ресурсів та можливостей щодо організації та управління економічною безпекою підприємства. Зокрема, на сьогодні великі компанії створюють спеціалізовані відділи і служби, завданням яких є забезпечення безпеки функціонування підприємства, а саме: служби контролінгу, внутрішнього аудиту. Реалізація другого напрямку (*outsourcing*) передбачає залучення до співпраці спеціалізованих підприємств і організацій, які допомагають вирішувати завдання економічної безпеки підприємства. В економічній літературі зустрічається таке визначення аутсорсінгу: "Перевер-

нення внутрішнього підрозділу чи підрозділів підприємства і усіх пов'язаних з ними активів в організацію постачальника послуг, що пропонує надання певної послуги на протязі визначеного часу по обумовленій ціні" [4, с. 40]. Зокрема, можна виділити такі блоки послуг економічної безпеки, які можуть надаватись підприємствам ззовні:

1) комплексне обслуговування діяльності підприємства по безпечному веденню бізнесу, що включає: консультації з питань забезпечення безпеки керівництва та співробітників підприємства; аналіз та надання рекомендацій по укладеним контрактам; рекомендації при відборі кандидатів для роботи на підприємстві; основи правового захисту підприємства та взаємовідносин з контролюючими та фіскальними органами;

2) складання інформаційної бізнес-довідки, яка містить реєстраційні дані, відомості про засновників та адміністрацію, наявність ліцензій, додаткові відомості (позитивна та негативна інформація);

3) захист від некомерційної розвідки та недобросовісної конкуренції, а саме: встановлення організацій та підприємств, які здійснюють збір відомостей; виявлення каналів розголошення інформації; надання практичних рекомендацій щодо захисту інформації, яка становить комерційну таємницю; проведення комплексу заходів по виявленню та припиненню фактів недобросовісної конкуренції.

Вибір технології управління економічною безпекою обґрунтовується системою критеріїв оцінки її стану, зокрема, на основі виділення таких положень: економічна незалежність, що визначає можливість здійснення контролю над ресурсами, задіяними у виробничо-господарській діяльності; забезпечення стійкості і надійності функціонування усіх підсистем підприємства; здатність до саморозвитку і прогресу, тобто спроможність самостійно реалізовувати і захищати економічні інтереси, вести ефективну інвестиційну та інноваційну політику, розвивати інтелектуальний і трудовий потенціал підприємства.

Слід зазначити, що вибір і реалізація заходів щодо управління економічною безпекою залежить також від реалізації основних напрямків державної політики з питань національної безпеки України в економічній сфері, зокрема: забезпечення умов для сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки; прискорення прогресивних структурних та інституціональних змін в економіці, поліпшення інвестиційного клімату, підвищення ефективності інвестиційних процесів; стимулювання випереджувального розвитку наукоємних високотехнологічних виробництв та інших напрямків діяльності, зазначених у Законі України «Про основи національної безпеки України» [5].

Список літератури

1. *Економічна енциклопедія: У трьох томах / Ред. кол. С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр "Академія", 2000. – Т. 3. – 864 с.*
2. *Концепція корпоративної безпеки членів Українського Союзу промисловців і підприємців. Затверджена 22.09.2006р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до*

док.: <http://www.uspp.org.ua/security/documents/2/>.

3. Загорна Т.О. Економічна діагностика: навчальний посібник / Т.О. Загорна. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

4. Хейвуд Дж. Брайан. Аутсорсинг: в пошуках

конкурентных преимуществ: пер.с англ. / Дж. Брайан Хейвуд. – М.: Издательский дом "Вильямс", 2002. – 176 с.

5. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до док.: <http://zakon.rada.gov.ua>.